

JEAN CAZENEUVE: LA PSYCHOLOGIE DU PRISONNIER
DE GUERRE

Presses Universitaires, Paris 1944 - p. 155

Kitabın birinci kısmında Cazeneuve harp esirinin psikolojisine ait nazari görüşlerini anlatıyor: Maddî konfordan mahrumluk, uf-kun mahdutluğu, cemiyette kadının eksikliği, köksüzleşme, ferdî hayatın kaybolarak cemaat halinde yaşama mecburiyeti, eski hayatta bulunmayan büsbütün yeni bir takım faaliyetlerin başlaması harp esirine alelade hayatın psikolojisinden farklı, fakat iğreti bir karakter vermektedir. Müellif bu vasıfların meydana getirdiği iğreti anormallikleri inceledikten sonra ikinci kısımda bundan doğan kompleks'i ve harp psikozlarını tetkike giriyor. Harp esirinin ruhî kompleksi yukarıda saydığımız faktörlerden ileri geldiği için ruhî bozuklukları onların etrafında teşekkül eden bazı psikozlar şeklini alır. İç sıkıntısı, fobiler, cinsiyet kompleks'i, ilâh.. gibi. Fakat bu kompleks'in teessürî müşterek vasfı can sıkıntısı (ennui) dir. Bununla beraber dış şartlara ait bütün bu değişmeler harp esirinin şuurunda esaslı bir tahavvül yapmamaktadır; onun asıl ruhî hayatına bakacak olursak, insanın iki kutup arasında hareket ettiğini görürüz: Otomatizm ve hürriyet. Bu ikisinin ortasında hareket süreklidir. Harp esiri içinde bulunduğu içtimaî şartlar neticesinde bazı iğreti ruhî değişikliklere uğrar, fakat bunlar onun ruhî hürriyetini ve benliğini değiştirmez. Bu suretle müellif harp esirlerine ait hususî bir tecrübeyle içtimaî şartların ruhî hayatı meydana getirmediği ve esaslı hiçbir tahavvüle sebep olmadığı şeklinde Fransız sosyologlarının tezine tamamen zıd bir neticeye ulaşmaktadır.

JEAN - PHILIPPE ROBERT: DEUX HUMANITÉS
(Orient et Occident)

Firmin - Didot, Paris, 1947, p. 157

Le Play'ın kurmuş olduğu Science sociale mektebinde harpten sonra neşredilmiş son eserdir. Bu mektebin bir asırdan beri fasılsız çıkmakta olan dergisi harp sırasında faaliyetini kesmiş ve henüz yeniden neşriyata başlamamış olduğu için bu küçük kitap mektebin tekrar harekete geçeceğinin alâmeti olarak görülebilir. Mü-